

MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖS TARYBA

ETIKOS KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2021 m. sausio 27 d. Nr. K-34 (1.17)
Marijampolė

Posėdžio pradžia 13.00 val.

Posėdžio pabaiga 15.00 val.

Posėdis vyksta nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkas komisijos pirmininkas Valdas Pileckas.

Posėdžio sekretorė Bendrųjų reikalų skyriaus vedėja Vilija Vainalavičienė.

Dalyvauja:

komisijos nariai Eglė Alenskaitė, Juozas Botyrius, Karolis Dvylys, Jonas Grabauskas, Metas Ražinskas;

tarybos narys Tadas Račius;

Teisės skyriaus vyriausioji specialistė Andžela Galeckienė.

Komisijos pirmininkas Valdas Pileckas supažindina su posėdžio darbotvarkės projektu ir siūlo už jį balsuoti.

BALSAVO. „Už“ – 6, „prieš“ – 0, „susilaikė“ - 0.

NUTARTA. Pritarti šiai posėdžio darbotvarkei:

1. SVARSTYTA. Dėl Marijampolės savivaldybės tarybos nario Tado Račiaus elgesio atitikties Lietuvos Respublikos politikų elgesio nuostatoms.

Komisijos pirmininkas Valdas Pileckas supažindina su tyrimo eiga: Marijampolės savivaldybės tarybos Etikos komisija nagrinėdama 2020 m. gruodžio 21 d. gautą UAB „Suvalkietis“ skundą dėl tarybos nario Tado Račiaus galimų Marijampolės savivaldybės tarybos veiklos reglamento ir Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso pažeidimų, kuriuos UAB „Suvalkietis“ redaktorė Birutė Montvilienė savo skunde nurodė, kad:

„<...> Savo įrašė ir komentaruose Tadas Račius teikė ne objektyvius argumentus, kodėl, jo nuomone, Straipsnyje pateikiama tikrovės neatitinkanti informacija, o viešai žemino žurnalistes, kaltino jas šmeižtu, melavimu, nekompetencija, nesąmonių kūrimu, kvailumu, teigė, kad žurnalistė „pademonstravo savo lygį“, „parodė absurdo lygį“, grasino, kad artimiausiomis savaitėmis „Suvalkiečiui“ bus nebelinksma bei įvairiais kitais pasisakymais siekė sukelti savo sekėjų emocijas ir pažeminti žurnalistes ne tik profesine prasme, bet ir kaip moteris“. Įžeidūs bei nepagarbūs (gašlūs) jo sekėjų komentarai žurnalistų atžvilgiu (pvz., „Kažin ką ta ližaitytė laižo“) kurių dalis buvo ištrinti tik įspėjus, kad prieš komentatorius bus imtasi teisinių priemonių (kadangi įrašai buvo ištrinti, negalime pateikti jų kopijų, tačiau, prireikus, mums žinomi tokie komentarai apskundę fiziniai asmenys galės tą patvirtinti“. <...> Taigi, T.Račius savo įrašė ir komentaruose siekė ne pateikti objektyvią informaciją bei kritiką, o sukelti savo sekėjų emocijas ir pyktį, jais manipuliuoti, pažeminti jo veiksmus objektyviai aprašiusias žurnalistes ir prisidėti politinio žinomumo balų. Apskritai įrašė ir jo komentaruose jaučiama žeminanti, įžeidžianti, pašaipei ir prieš moteriškos lyties žurnalistes kaip „kvailesnes ir nekompetentesnes“ nukreipta potekstė, o ne objektyvi ir neutrali informacija“.

2020 m. gruodžio 30 d. posėdyje Komisija nutarė pradėti tyrimą, dėl Marijampolės savivaldybės tarybos nario Tado Račiaus elgesio atitikties Lietuvos Respublikos politikų elgesio kodekso nuostatoms.

Vadovaudamasi Komisijos nuostatų VI skyriaus 14.1 ir 14.2 straipsnių nuostatomis, kuriose įtvirtinta, jog Tarybos narys, dėl kurio yra atliekamas tyrimas, turi teisę teikti komisijai paaiškinimus, prašymus, įrodymus ir dalyvauti komisijos posėdžiuose. Komisija 2020 m. gruodžio 31 d. raštu Nr. SA-10880 kreipėsi į tarybos narį Tada Račių prašydama iki 2021 m. sausio 15 d. pateikti rašytinį paaiškinimą dėl UAB „Suvalkietis“ skunde pateiktų faktų ir aplinkybių.

Taip pat komisija kreipėsi į Marijampolės savivaldybės administraciją prašydama pateikti Marijampolės savivaldybės tarybos 2020 m. lapkričio 30 d. posėdžio darbotvarkės 2 – 5 klausimų svarstymo garso įrašą; Marijampolės apskrities laikraščio „Suvalkietis“ 2020 m. gruodžio 2 d. straipsnio „Naujai prisiekusius Tarybos narius nustelbė kojas apšilęs politikas“ ir 2020 m. gruodžio 10 d. „Miesto laikraščio“ „Kovoju prieš Marijampolėje veikiančią ydingą sistemą“ straipsnių kopijas.

2021 m. sausio 5 d. Komisijai buvo pateikta 2020 m. lapkričio 30 d. Marijampolės savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės 2-5 klausimų svarstymo įrašas ir 2021 m. sausio 7 d. Marijampolės apskrities laikraščio „Suvalkietis“ 2020 m. gruodžio 2 d. straipsnio „Naujai prisiekusius Tarybos narius nustelbė kojas apšilęs politikas“ ir 2020 m. gruodžio 10 d. „Miesto laikraščio“ „Kovoju prieš Marijampolėje veikiančią ydingą sistemą“ straipsnių kopijos.

Komisija Tarybos nario Tado Račiaus rašytinio paaiškinimo Dėl UAB „Suvalkietis“ skunde pateiktų faktų ir aplinkybių iki nurodytos 2021 m. sausio 15 d. negavo. Tado Račiaus 2021 m. sausio 15 d. paaiškinimas „Dėl pareiškėjos Birutės Montvilienės pateikto skundo“ komisijos narius pasiekė 2021 m. sausio 18 d. prieš pat komisijos posėdį. Todėl komisija nutarė, kad komisijos nariams reikia laiko susipažinimui su Tarybos nario Tado Račiaus paaiškinimu, nutarta šio klausimo svarstymą perkelti į kitą artimiausią Komisijos posėdį. Komisijos posėdį nutarta šaukti 2021 m. sausio 27 d. 13.00 val. 2021 m. sausio 19 d. elektroniniu laišku tarybos nariui Tadiui Račiui išsiųstas kvietimas dalyvauti komisijos posėdyje nuotoliniu būdu. Tarybos narys T. Račius išreiškė norą bendradarbiauti su Komisija.

Komisijos nuostatų III skyriaus 7 punkte nustatyta, kad komisijos atliekamas pažeidimo tyrimas turi būti baigtas per 30 dienų nuo tyrimo pradžios. Tyrimas pradėtas 2020 m. gruodžio 30 d, todėl turi būti baigtas ne vėliau kaip 2021 m. sausio 28 d. Prireikus Komisija gali, bet ne ilgiau kaip dviem mėnesiams, pratęsti šiame punkte nustatytą tyrimo terminą.

Komisijos posėdyje nuotoliniu būdu dalyvauja tarybos narys Tadas Račius. Komisijos nariai yra susipažinę su jo pateiktu 2021 m. sausio 15 d. paaiškinimu. Balsavimo būdu siūlo nuspręsti, kiek laiko skirti Tadiui Račiui pasisakymui ir klausimams/atsakymams.

Komisijos nariai siūlo tarybos nario Tado Račiaus pasisakymui skirti iki 10 min ir atsakymams į klausimus skirti iki 10 min.

BALSAVO. „Už“ – 6, „prieš“ – 0, „susilaikė“ - 0.

NUTARTA. Tarybos nario Tado Račiaus pasisakymui skirti iki 10 min. ir atsakymams į klausimus skirti iki 10 min.

Tadas Račius. Aktualu yra žinoti, kokia apimtimi bus nagrinėjamas skundas. 2020 m. gruodžio 30 d. komisijos protokole užfiksuota, kad komisijos narys Karolis Dvylys „siūlo atkreipti dėmesį į tarybos nario Tado Račiaus elgesį tarybos posėdžio metu, jo nekorektiškus pasisakymus kai kurių administracijos darbuotojų adresu. Jis savo pasisakymais dirbtinai eskalavo kai kurias temas“. Klausia, kokia apimtimi komisija svarstys: ar svarstys gautą skundą, ar T. Račiaus elgesį Tarybos posėdžio metu? Šių aplinkybių skunde nėra.

Karolis Dvylys atkreipia dėmesį, kad komisija svarsto tik skundą.

Tadas Račius nesutinka su teiginiu, kad jis laiku nepateikė paaiškinimo. Jam atsiųstame rašte buvo nurodyta pateikti rašytinį paaiškinimą iki 2021 m. sausio 15 d. Jis tą ir padarė, atsiuntė paaiškinimą nurodytu el. pašto adresu 2021 m. sausio 15 d. 22. val.

Klausia, kodėl Komisija paprašė pateikti Tarybos 2020 m. lapkričio 30 d. posėdžio darbotvarkės tik 2-5 klausimų svarstymo garso įrašą? Pateiktame skunde yra nurodyta, kad T. Račius kritikavo kiekvieną klausimą. Tarybos posėdžio darbotvarkėje buvo 35 klausimai, jis kritiškai pasisakė tik dėl keturių. Kodėl Komisija selektyviai pasirinko tokią apimtį?

Esminė aplinkybė yra ta, kad iš šešių komisijos narių keturi yra Tarybos nariai, tame posėdyje dalyvavo trys. Siūlo atsakingai paklausti posėdžio įrašą ir objektyviai be politinių pažiūrų įvertinti jo pasisakymus posėdžio metu. Žurnalistė tendencingai iškreipė jo pasisakymus, tuo menkindama jį patį ir pateikdama kaip „nesusipratusį Tarybos narį“. Redaktorė naudojosi puolimu. Savivaldybės administracija yra sudariusi paslaugų teikimo sutartį su UAB „Suvalkietis“, komisijoje yra trys Tarybos valdančiosios frakcijos nariai. Straipsnį parašė kitos partijos nario, dirbančio Savivaldybės administracijoje, sutuoktinė. Pirmiausiai skundas buvo pateiktas Advokatų tarybai, po to, praėjus trim savaitėm, papildytas skundas Etikos komisijai. Tokiais veiksmais siekiama užtildyti jį, kaip tarybos narį. Tai išimtinai politinio pobūdžio skundas. Savo pasisakymais jis tik kritikavo straipsnį, kuriame buvo pateikti tikrovės neankantys faktai apie Tarybos narį. Svarstant skundą Advokatų taryboje redaktorė nepateikė nei vieno argumento, pagrindžiančio skunde išsakytas mintis dėl priekabiavimo „lyties pagrindu“, gąsdinimo ar psichologinio spaudimo. Kviečia Komisijos narius būti objektyviais ir nešališkais.

Komisijos pirmininkas Valdas Pileckas sako, kad Komisija atsiriboja ir nesvarsto skundo politiniu atžvilgiu. Klausia tarybos nario Tado Račiaus nuomonės, ar jis nesutikdamas su laikraštyje pateikta informacija pasirinko patį teisingiausią sprendimo būdą ir elgėsi garbingai bei etiškai kaip politikas, kuomet naudodamasis teisėtomis gynybos priemonėmis, pvz. raštu kreiptis į laikraščio redaktorę dėl informacijos paneigimo, ar kreipiantis į Žurnalistų etikos inspektorijų, arba teismą, iš karto po pasirodžiusio straipsnio paskelbė skundžiamąjį įrašą socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje, o po to jau skambino asmeniškai laikraščio redaktorei?

Tarybos narys Tadas Račius teigia, kad toje situacijoje jis pasielgė teisingai. Visi žino, kad atsikirtimai į neteisingai išdėstytą poziciją turi būti greiti. Skaitytojas turi operatyviai nuspręsti, kuriai pusei jis pritaria, arba išklausti abi puses. Procesai teismuose užtrunka metus ir ilgiau: kam ši istorija bus aktuali po metų. Kreiptis į teismą yra teisė, bet ne pareiga. Kiek tarybos narių kreipėsi į teismą? To paties nedarė ir redaktorė. Jo nuomone, jis veikė kaip politikas, siekdamas padėti susidaryti nuomonę apie situaciją. Pats esąs socialiai orientuotas politikas, kovojantis už socialiai pažeidžiamas grupes.

Šalies Konstitucija suteikia piliečiams saviraiškos ir žodžio laisvę, t.y. ginti savo teises, išreikšti savo asmeninę nuomonę. Kritika turi būti pagrįsta. Straipsnyje buvo šmeižtas.

Jonas Grabauskas atkreipia dėmesį, kad per daug dėmesio skiriama tam, objektyviai ar neobjektyviai žurnalistė Ližaitytė aprašė tarybos nario pasisakymus. Čia yra jų abiejų tarpusavio santykių aiškinimasis. Tą turėtų tirti Žurnalistų etikos inspektorius. Kyla klausimas: kas vyko po to, nes komisija tiria tarybos nario elgesio atitiktį Politikų elgesio etikos nuostatoms? Prašo Tado Račiaus paaiškinti, ką jis turėjo omenyje, sakydamas: „Apibendrinant, darytina išvada, kad ne be reikalo mažiau žmonių skaito „Suvalkietį“; „Ar gali būti kitaip, kaip laikraštyje dirba tokie žurnalistai kaip Ližaitytė“; „Pažiūrėsim, ar artimiausiomis savaitėmis bus taip linksma, kaip dabar“?

Tarybos narys Tadas Račius. Tas, kas kaltina, nėra iš karto teisingas. Tokie žurnalistai, kurie iškreipia mintis, negali rašyti. Pasisakymuose jokio asmeniškumo nėra. Visus komentarus pradėjo laikraščio redaktorė. Žmonės išreiškė savo nuomonę, rašė komentarus.

Karolis Dvylys klausia, ar Tarybos narys kreipėsi į redakciją su prašymu paneigti neteisingą informaciją? Ar kreipėsi į Žurnalistų etikos komisiją? Kokiais konkrečiais kriterijais buvo vertinamas žurnalistės profesionalumas?

Tarybos narys Tadas Račius. Tam tikras bendradarbiavimas su „Suvalkiečiu“ buvo. Oficialaus kreipimosi nebuvo, į telefono skambučių redaktorė neatsakė, tada buvo parašyta žinutė.

Metas Ražinskas klausia, ar Tarybos narys savo elgesyje neįžvelgia neetiškų dalykų?

Tarybos narys Tadas Račius patvirtina, kad nėra situacijos, kur jis galimai pasielgė neetiškai. Jis nurodė savo asmeninę poziciją apie žurnalistę, kaip neteisingai buvo aprašytos jo išsakytos mintys. Tai neginčytinas įrodymas, kad jis buvo R.Ližaitytės apšmeižtas.

Juozas Botyrius klausia, ar nebūdamas teisininku Tarybos narys pradėtų bylinėtis ar bandytų susitarti su redaktore?

Tarybos narys Tadas Račius sako, kad jis nepradėjo bylinėtis, tik ruošiasi galimai bylai. Pats būdamas mediatoriumi žino, kad ginčų nereikia. Jis skambino redaktorei, ji nenorėjo kalbėtis.

Komisijos pirmininkas Valdas Pileckas primena, kad vadovaujantis Komisijos nuostatais, tyrimas turėtų vykti tik Komisijos kompetencijos ribose, t.y. svarstyti tarybos nario Tado Račiaus elgesio atitiktį Valstybės politikų elgesio kodekse reglamentuotiems valstybės politikų elgesio principams: pagarba žmogui ir valstybei, teisingumas, sąžiningumas, skaidrumas ir viešumas, padorumas, pavyzdingumas, nesavanaudiškumas, nešališkumas, atsakomybė. Klausia komisijos narių nuomonės.

Komisijos pirmininko Valdo Pilecko nuomone galima svarstyti elgesio atitiktį padorumo principui, cituoja jo apibrėžimą.

Karolis Dvylys siūlo svarstyti Tarybos nario elgesio atitiktį pagarbos žmogui ir valstybei bei padorumo principams.

Jonas Grabauskas pritaria išsakytiems pasiūlymams.

Komisijos pirmininkas Valdas Pileckas siūlo balsuoti už tai, kad būtų svarstoma Tarybos nario Tado Račiaus elgesio atitiktis Valstybės politikų elgesio kodekse reglamentuotiems valstybės politikų pagarbos žmogui ir valstybei bei padorumo principams.

BALSAVO. „Už“ – 6, „prieš“ – 0, „susilaikė“ – 0.

NUTARTA. Svarstyti tarybos nario Tado Račiaus elgesio atitiktį Valstybės politikų elgesio kodekse reglamentuotiems valstybės politikų elgesio principams: pagarbos žmogui ir valstybei bei padorumo.

Komisijos pirmininkas Valdas Pileckas. Valstybės politikui, kaip savivaldybės gyventojų atstovui, privaloma laikytis aukštesnių moralės ir etikos principų, o tai suponuoja savivaldybės tarybos nario atsakomybę vengti poelgių, kurie gali būti vertinami kaip nepagarbūs ar įžeidžiantys asmenis tiek profesiniu, tiek ir kompetencijos ar lyties požiūriu.

Lietuvos Respublikos politikų elgesio kodekso 4 str. 1 p. įtvirtintas pagarbos žmogui ir valstybei principas reikalauja laikytis žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrinti, vadovautis Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, didinti pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis. 5 p. įtvirtintas padorumo principas reikalauja elgtis deramai pagal einamas pareigas, vengti situacijų, kai politiko elgesys kenktų jo ar institucijos, kurioje jis eina pareigas, reputacijai ir autoritetui, vengti nesąžiningų pranašumo siekimo būdų.

Komisija, įvertinusi surinktą medžiagą, konstatuoja, kad Tarybos narys Tadas Račius savo veiksmais – rašydamas viešas UAB „Suvalkietis“ žurnalistės Ritos Ližaitytės ir redaktorės Birutės Montvilienės atžvilgiu įžeidžiančias bei žeminančio pobūdžio žinutes bei komentarus, viešai grasindamas leidiniui, nesilaikė visuotinai pripažintų moralės ir etikos normų, elgėsi nederamai, menkino savivaldybės, kaip institucijos, reputaciją ir autoritetą bei rekomenduoja viešai atsiprašyti „Suvalkietis“ žurnalistės R. Ližaitytės, redaktorės B. Montvilienės ir redakcijos už paskleistą tikrovės neatitinkančią informaciją, žurnalisčių ir „Suvalkiečio“ vardo žeminimą. Siūlo balsuoti.

BALSAVO. „Už“ – 6, „prieš“ – 0, „susilaikė“ – 0.

NUTARTA:

1. Konstatuoti, kad Marijampolės savivaldybės tarybos narys Tadas Račius pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 str. 1p. ir 5p. nustatytus pagarbos žmogui ir valstybei bei padorumo principus.

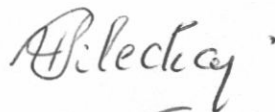
2. Rekomenduoti Tadaui Račiui viešai atsiprašyti laikraščio „Suvalkietis“ žurnalistės R. Ližaitytės, redaktorės B. Montvilienės ir „Suvalkiečio“ redakcijos už paskleistą tikrovės neatitinkančią informaciją, žurnalisčių ir „Suvalkiečio“ vardo žeminimą.

3. Apie priimtą sprendimą informuoti Tada Račių ir pareiškėją.

4. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 24 str. 3 d. sprendimą ir visus jį pagrindžiančius dokumentus per 5 darbo dienas pateikti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai.

5. Gavus šio sprendimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įvertinimą, paskelbti jį Savivaldybės interneto svetainėje.

Komisijos pirmininkas

Valdas Pileckas

Komisijos sekretorė

Vilija Vainalavičienė